

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Oscar Rosenlunds Frestelse av Gösta Gustaf-Janson. Med illustrationer av
Torsten Schonberg.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69959](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69959)

OSCAR ROSENLUNDS FRESTELSE

Av Gösta Gustaf-Janson

aria Rosenlund gick ut på trappan och ställde sig att se inåt skogen, där skymningen smög. Luften kändes rå och kall. Det blåste hårt och susade tungt i granarna. Det var i mitten av oktober, och mörkret började falla tidigt.

Inga röster hördes, inga steg. Oscar kom kanske inte hem till i natt heller. Nu hade han varit borta två dygn...

Rosenlunds gård låg ytterst i Digerbergs by. Den låg i skogsbyrnet alldeles utmed det gamla luffarstråket över norska gränsen. Den hängde inte ihop med byns övriga gårdar, hade liksom blivit utskuffad ur den tätare bebyggelsen nere kring landsvägen. Men läget passade egentligen bra, för utskuffad var på sätt och vis Oscar Rosenlund också. Eller han hade aldrig kommit att höra riktigt till byns gemenskap. Han var från Syd-Sverige och hade slagit sig ner här högst uppe i Dalarna för tjugu år sen. Sitt småländska tungomål kunde han inte vänja sig av med, och tagen från rallaretiden satt i alltjämt.

Han hade svårt att hålla sig stilla. Gården skötte han inte ordentligt, det mesta fick hustrun göra. Oscar trivdes bäst, när han hade arbete ute på bolagsskogarna om vintern, eller när han fick driva omkring med sin bössa.

Nu var han ute igen. Sen två dygn var han ute med Bosseldalarn efter älg.

Ett elände var det att Oscar givit sig ut efter älg. Det måste sluta illa en dag. Han var redan ökad för sitt skjutande.

Oscar själv påstod, att den som gick med Bosseldalarn behövde aldrig bli fast.

Det var synd och skam, att han jämt skulle hålla sig till Bosseldalarn, som varje förnuftig människa i Digerberg undvek och skydde. Bosseldalarn var inte riktig. Det fanns ingenting ont i honom, och när han någon gång öppnade munnen, talade han alltid redigt, men ingen klok människa levde som han. Alldeles ensam bodde han mitt inne i skogen på Bosseldals övergivna och förfallna fåbod. Sommar och vinter höll han till där. Sin gård hade han sålt för många Herrans år sen, och till byn kom han bara ett par gånger i månaden för att köpa kaffe och tobak eller vad han annars kunde behöva. Han kom alltid i skymningen och talade inte gärna med någon. Försvann igen inåt skogarna, där hans liv förflyt. Han hette Mattson, men folk kallade honom Bossel eller Bosseldalarn. Barnen i byn var rädda för honom, och fastän han aldrig gjort någon människa för när, var det inte utan, att gamla stadiga karlar också kände sig litet underliga till mods, när han kom knäande ute i skogen, skäggig och smutsig och trasig och med sin uråldriga bössa slängande på ryggen.

Med honom var Oscar Rosenlund ute. Oscar som ändå gällde för att vara en klok och förständig karl.

Maria suckade ute på trappan. Hon var stor och grov, hade

hårda händer, breda fötter och tunga, hängande bröst. En gång i tiden hade hon varit vacker att se på. Det var den gången då Oscar Rosenlund kommit som en annan strykare över gränsen och tagit henne en vårmatt. En olyckans natt, det kom hon inte ifrån. Hon kunde inte säga nu i dag, om hon inte hellre velat, att han gett sig av igen och hon blivit ensam med flickan som föddes. Som det nu var... fyra barn till, slit och släp och en evig osäkerhet.

Karin kom ut i blåsten.

»Ska du inte ha kaffe?» frågade hon. »Han blir nog borta i natt med.»

»Han blir nog det...»

Men just som Maria skulle gå in, såg hon att det rörde sig i skogsbyrnet. Fram mot gården kom en grå, knäande figur, en skäggig, kuttryggig karl, som gick ljudlöst och som var ett med den grå skymningen. Bosseldalarn... En bit från trappan stannade han på sitt underliga tvärsätt, stod alldeles stilla som om han lyssnade och sa inte ett ord.

»Var är Oscar?» frågade Maria otåligt. Hon tyckte illa om att tala med Bosseldalarn.

»Är han int' kommen än?»

»Näej.»

»Då kommer'n...»

»Ni har väl inte skjutit något?»

Det svarade inte Bosseldalarn på. Han bara skrattade helt sakta. Skrattade det där egendomliga, låga skrattet, som alltid gjorde att vanliga människor blev kusliga till sinnes. Ändå var det inget elakt skratt. Det föreföll bara, som visste Bosseldalarn saker och ting, som ingen annan hade eller någonsin kunde få reda på. Och det oroade och skrämde.

Nu kom han fram och satte sig på trappan som han alltid brukade. Han knackade aldrig på hos någon människa eller steg in obedd. Han satte sig bara utanför dörren och väntade tills någon kom. Vänta kunde han. Han hade gott om tid.

Men Maria bjöd honom stiga in. Hon ville inte ha honom sittande där ute i blåsten och mörkret.

Bosseldalarn tassade fram till köksbordet i sina mjuka pjäxor. Han sa inte tack, slog sig bara ned och började sörpla i sig kaffet, som Karin hållt upp åt honom. Så sa han plötsligt: »Nu kommer'n.»

De andra hörde ingenting annat än blåsten utanför, men en stund efteråt klampade det tungt på trappan, och Oscar Rosenlund slängde upp dörren. Han hälsade, kastade hatten bort i soffan, ställde ifrån sig bössan och skrattade med sina jämna, gulvita tänder. Han var varm efter sin marsch, det svarta håret smetade i stripiga testar neråt pannan. Ur mungiporna hade han två smala snusränder.

»Jaså, du kom först i alla fall, Bossel! Hur bar du dig åt med det? Jag som sprungit ifrån fan själv, om han varit efter mig.»

Maria såg inte åt sin man. Hon tyckte illa om den där tonen. Så lät han alltid när han fått lite sprit i sig eller annars hade något att vara stursk över. Han var ofta stursk, Oscar. Inte på något fräckt eller utmanande sätt, men så som människor är, som känner sig nöjda med tillvaron och sig själva.

Maria anade vad det gällde. Hon frågade långsamt: »Ni... ni sköt väl inget?»

»Jo du, var lugn för det. En älg så stor, så jag funderar på att skänka hornen till museum. Till hembygdsmuseet i Mora ska jag ge dem. Jo du. Och det ska stå på en silverplåt: Gäva av Oscar Ferdinand Oleander Rosenlund. Jädrar i mig ska det så!» Och Oscar skrattade, och Bosseldalarn skrattade sitt låga, entoniga skratt. Han stängde in det i munnen, det ekade ihåligt och konstigt långt nere i magen på honom.

Maria skrattade inte, och Karin var tyst. De fyra yngre barnen stod borta i dörren till kammaren och såg med stora ögon på Bosseldalarn, som de var rädda för.

Oscar Rosenlund slog sig ner vid bordet och drack sitt kaffe han också. Han såg nöjd och glad ut. Det retade Maria ännu mer. Han hade visst något att vara glad åt han.

»Och du som skulle lagat lagårdstaket», sa hon. »Nu kommer snön när som helst. Men se, ett nyttigt tag någon gång...»

»Nyttigt och nyttigt! Duger det inte att komma hem med mat kanske? Och snön dröjer nog, eller vad säger du, Bossel?»

Bosseldalarn knep ihop sina smala ögonspringor och vädrade i luften.

»Int' kommer det nån denna veckan», sa han lågt och entonigt. Och så var den saken ingenting att diskutera längre. Bosseldalarn var obegripligt styv att spå väder.

»Skatten då», fortsatte Maria obevekligt. »När tänker du betala den?»

»Å, det ordnar sig nog. Jag får kanske tala lite med Bylin.»

»Han kan väl inte ge dig uppskov...»

»Nä, men låna mig en slant.»

»Och det tror du?»

Oscar funderade ett slag, så sa han med övertygelse: »Näe... Näe, inte han. Den djävla snäljåpen och högfärdstoken. Fabriksörn, va! *Fabrikörn!* Gjorde man rätt så tog man och hyvlade om honom ordentligt för han är dum. Ska det vara någon konst och hålla en liten usel snickeriverkstad i gång, när man fått ära pengar och vunnit på lotteri och underbetalar folk? Det där skräpet som hans verkstad gör, det skulle man kunna tälja ihop på en eftermiddag, om man tog sig ledigt. Nä, håll salt i bössan, Bossel, så ställer vi oss på pass nere hos fabriksörns.»

»Du skulle skämmas», sa Maria. Men Oscar skrattade, och Bosseldalarn skrattade lågt och länge och innerligt. Karin tittade förstulet på sin far. Hon såg litet underlig ut på ögonen just då, men det var ingen som märkte.

»Att han lägger sig i sänt som inte angår honom, det är det jag inte tål», sa Oscar Rosenlund. »Tänka sig, härom dan, när jag mötte honom nere i byn, så sa han till mig... Så sa han...» Oscar tystnade. Det Bylin haft på hjärtat var precis detsamma som Maria alltid gnatade om. Ordning och ansvar och andra dumheter. Det var just inte lönt att tala om det nu.

»Nä vad sa han?» frågade hustrun.

»Å, struntprat bara...»

»Han hade nog rätt.»

»Tror jag det. När höll du med mig sist? Det var inte på den här sidan Karl XV...» Oscar såg illmarigt ut. Sådana där uttryck kom han med i tid och otid. Han hade många på lager. Men det var länge sen Maria slutat att skratta åt dem.

»Nej, fy tusan för Bylin», sa Oscar. Han fick alltid liksom en dålig smak i munnen, när han mötte eller bara tänkte på Bylin.

Esaias Bylin var pamp i Digerbergs by. Han ägde en liten snickerifabrik, han hade pengar, körde bil och rökte cigarr. Han var snål och skötsam och ordentlig. Digerbergs största gård ägde han, och ändå levde han ogift. I sockenstämman satt han och i nämnder och kommittéer, så Gud vet inte allt... Oscar Rosenlund började se förargad ut. Esaias Bylin var hans dåliga samvete.

Det föreföll att vara likadant med Bosseldalarn. Han reste sig plötsligt och gick utan varken tack eller adjö, bara försvann ut i höstmörkret på mjuka, tassande pjäxor. Men sådant var Bosseldalarns sätt att komma och gå. Det var aldrig lönt att försöka hålla honom kvar. Nu gav han sig iväg till Bosseldals gamla fåbod tvärs genom skog och natt. I kväll hade han följt med Oscar Rosenlund för att hjälpa honom bära delar av den styckade älgen. I morgon kväll skulle han nog komma tillbaka med några bitar till av det som ännu låg kvar, väl undgängt i skogen. Bosseldalarn kunde gå hur länge som helst, och hans krokiga rygg orkade bära alla bördor. Långt in i Härjedalen och Norge strövade han eller ända neråt Mora i söder. Det var underligt vilken tur, som följde honom, vad han än företog sig i skogen, vilket väderkorn han hade. Aldrig gick han vilse, aldrig stötte han ihop med skogvaktare eller statspolis. Men vilt fick han alltid upp, och fisk blev det ofelbart i det vatten han kastade ut en rev.

Bosseldalarn kände sin skog. Den hörde honom till och ingen annan, och han hörde till den. Hans kläder såg ut som var de

gjorda av mossa och bark, hans skägg och tovigå hår var fullt med barr och pinnar och kletigt av kåda. Hans krumma, hjulande ben hade ännu aldrig sluttit från myrarnas tuvor, hans smala, kisande ögon aldrig tagit fel på ett spår. En och annan påstod att Bosseldalarn var trollkunnig, att han var hemma i många underliga ting, men det var ju bara sådant man skrattade åt.

Maria läste dörren när Bossel gått. Barnen kom ut i köket.

Oscar gäspade. Han såg inte glad ut längre, han visste, att det skulle bli gnat.

Det blev gnat.

Pengar... var skulle de ta pengar ifrån? Om han åtminstone arbetade som en ordentlig människa! Kunde han inte göra annat än ränna ute i skogarna? Oscar vred på sig. Han avskydde hustrun, när hon kom i de där tagen. Ungarna satt och bligade på honom tysta och förebrående de också, tyckte han. Han kände sig trött och olustig.

Så sa Karin: »Om jag fick fara till Stockholm och ta plats så kunde jag skicka hem pengar och ni blev en mindre här hemma.»

»Nähej», sa Maria. Stockholmsresan var hennes stora fasa. Själva hade hon aldrig varit längre söderut än i Mora, och att fara till huvudstaden innebar för henne ungefär detsamma som att tvärt skriva kontrakt på att bli gatflicka. Hon ville inte att Karin skulle tjäna piga, inte att hon skulle ge sig hemifrån. Då dröjde det nog inte länge förrän hon blev med barn. Maria ville bespara sin dotter den olyckan. Hon kom själv alltför väl ihåg, hur det hade känts, innan Oscar bestämde sig för att stanna och gifta sig med henne. Karin skulle bli ordentligt och hederligt gift. Och Maria drog för tusende gången sina betänkligheter mot stockholmsresan.

Karin tjurade och satte sig med en tidning.

Oscar gäspade igen. Efter en stund gick han och la sig. Han somnade nästan genast. Vaknade ett slag igen, när Maria fram på kvällen kröp upp i sängen bredvid honom. Han hörde henne säga något med förebrående röst — alltid förebrående. Han sträckte ut handen efter henne i halvsommern, men hon föste undan hans hand. Då vände han sig och somnade igen.

Maria låg vaken och grubblade. Aldrig fick hon säga ett allvarsord, aldrig hörde han på. Han skrattade bara åt henne eller tokades som nu — som hade de varit tjuvä år yngre. Hon var trött på det där snart. Han blev liksom aldrig fullvuxen, Oscar. Pojken gick inte ur honom. Hans prat jämt och barnsliga skryt. Att han bara iddes. Skänka hornen till museum... såna dumheter. Och detta med jakten, om han bara lät bli den. Hon kunde aldrig lita på honom. Rätt vad han gick där i sitt arbete, tog han bössan och gav sig ut i skogen, slängde allt för att ränna ute flera dygn om det gällde. Alltid tillsammans med Bosseldalarn, tokern... I alla år hade det varit likadant. Han blev visst aldrig bättre.

Maria låg och stirrade ut i mörkret, lyssnade till vinden och till ljudet från Oscars andetag — det goda samvetets jämna andetag.

Dagen därpå gick Oscar ned i byn. Han skulle köpa takspånar hos Bylin. Det var lika gott att lägga om hela lagårdstaket med en gång. Nog skulle han visa Maria vem som kunde arbeta när det verkligen gällde.

Esaias Bylin satt på sitt kontor och drack kaffe, fastän det inte var kaffedags. Han sa till om en kopp åt Oscar också. Och han lät inte omöjlig, när han hörde, att Oscar ville ha kredit på takspånorna. Han lät nästan vänlig i stället, fast han satt där och såg dryg och stursk ut, tyckte Oscar. Han var så odrägligt gudsnådlig, Bylin. Läsare var han ju, och nykterist gällde han för, den skrymtarn. Och om sig och ordentlig, så tvi tusan.

Bylin var tung och bred, hans ansikte fyrkantigt, vitt, degigt. Han var låghalt och rörde sig inte mycket, satt där i sin skrivbordsstol eller i bilen och förtog sig inte, när han linkade sin rond genom verkstaden — eller fabriken, om man nu verkligen skulle göra sig omakett att kalla den så. Bylin själv gjorde det gärna. Hans röst blev aktyningsfull och högtidlig när han talade om sin fabrik.

Nu tog han sig betänksamt om sin påsiga haka och sa:

»Det är egentligen en sak jag ville tala med dig om, Oscar, men du får inte ta illa opp.»

»Nej vars...»

»De säger... ja, du får inte bli ond... de säger, att du varit ute och skjutit en älg igen.»

»Vad fasen menar du med det?»

»Lugna dig nu! Jag vet ju inte alls, men folk säger så.»

»Det är lögn. Tala om vem som sagt'et, så ska jag täppa till munnen på honom!» Oscar Rosenlunds magra kinder fick två röda fläckar. Han var ordentligt ond. Han visste precis, att ingen i byn missunnade honom älgen utom just Esaias Bylin. Det var honom han bort täppa till munnen på, om han bara vågat.

Bylin satt och rörde långsamt i sin kaffekopp. Han drack aldrig från fatet. Det var han för fin till. Så började han tveksamt.

»Ser du... jag har tänkt åtskilligt på dig sista tiden.»

»Det var fasen så vänligt...»

»Jag har... jag har tänkt på, att det egentligen är alldeles för galet, att en karl med dina anlag inte ska ha något ordentligt att

Bossdalar'n satt lugnt kvar
mitt i trappan och stängde
vägen.

göra. Du vandrar inte din väg ostraffligen, Oscar. Du låter ditt pund ligga nedgrävt.»

Oscar tappade underkäken. Han begrep inte ett dugg... en karl med dina anlag... Bylin såg konstig ut. Han sneglade åt sidan, höll kaffekoppen för munnen mycket längre än han behövde... något ordentligt att göra... Vad var det där för dumheter? Han skötte ju sin gård och... Nåja, det gjorde han förstås inte riktigt heller. Men vad hade Bylin med det att skaffa? Det angick honom inte. Han behövde inte mästra fattigt folk för att han hade råd att röka cigarrar när han ville. Oscar satt och ilsknade till ännu mer. Men han visste inte alls vad han skulle säga. Bylin verkade så underlig. Han satt och vred på sig och var len i rösten, när han sa:

»Jag har gått här och spekulerat på, om du inte möjligtvis skulle kunna gå in i min firma. Ja... bli *disponent* för min fabrik.»

I vanliga fall skulle Oscar Rosenlund lagt upp ett gapskratt vid ordet *disponent*, men nu satt han bara och fästirrade. Ett slag undrade han om Bylin drev med honom. Men Bylin såg minst av allt ut för att skoja. Han sa:

»Du vet kanske att jag ligger i en hel del andra affärer, och därför skulle det... skulle det vara liksom... lite lättare för mig, om jag fick hjälp med detta arbetet. Och om jag så kunde bli ett ovärdigt redskap i Herrens hand och föra in dig på den rätta vägen...»

»Det är väl inget fel på min väg!» Oscars röst hade inte sin vanliga klang av frejdigt mod. Han protesterade mest därför att han för skams skull inte kunde sitta och ta emot vad som helst. »Nä-nä, det kan så tyckas. Men förhäv dig inte, Oscar. Och det är ditt bästa jag vill. Tänk på saken.»

Oscar tänkte. Han begrep ingenting. »Vad menar du att jag ska göra?» frågade han. »Dis... disponent... Det kan väl aldrig vara ditt allvar. Skulle jag ha lön?»

»Ja, lön naturligtvis. En mindre vill säga. Det gäller liksom att komma in i branschen.»

Oscar Rosenlund satt tyst igen, Bylin satt tyst. Bylin verkade alltjämt märkvärdigt osäker. Han hade ännu något på hjärtat. Efter en lång stund sa han oförmedlat: »Det är inte gott för mannen att vara allena.»

»Nä-nä», sa Oscar.

»Det har så till sägandes blivit bra ensamt för mig...»

»Tro det», sa Oscar.

»Ja, jag har funderat för mig själv, om jag inte gjorde förnuftigt i att gifta mig.» Bylin tystnade, tog liksom sats ett slag: »Och då har jag tyckt, att... jag har tyckt att... din Karin... ja... som sagt...»

Oscar drog djupt efter andan. En lång stund stod tankarna alldeles stilla i huvudet på honom, så började det långsamt att klarna alltsammans. Jaså, på det viset hängde det ihop. Hans Karin och Esaias Bylin... Oscar var en karl med fantasi, men detta hade han ändå aldrig kunnat drömma om. Gamla, tjocka Bylin... och så Karin.

»Har du talat med henne?» frågade han till slut.

Bylin skruvade på sin tunga kropp.

»Nej», sa han, »inte rakt på sak. Hon förstår nog vad jag menar, men jag har inte sagt något. Jag tänkte i stället... jag tänkte, att du kanske kunde fälla ett ord för mig, förbereda henne så att säga.»

»Jo visst», sa Oscar frånvarande. Han satt med rynkad panna och försökte reda ut det hela för sig. Han skulle bli svärfar till Bylin, disponent för fabriken — nu sa han fabriken för sig själv — han skulle få ordnad ekonomi och... Nej, han fick lov att börja om sin tankegång igen. Det var otroligt alltsammans.

Bylin såg avvaktande på honom. Han tyckte inte att Oscar Rosenlund föreföll så entusiastisk som han hoppats.

»Så tänkte jag fråga dig», sa han, »om du möjligtvis behövde lite pengar?» Han visste, att Oscar alltid behövde pengar.

»Jo vars, nog finns det hål att stoppa i.»

»Då kan du få låna av mig. Hur mycket behöver du? Hundra? Tvåhundra?»

»Ja tack», sa Oscar. Han såg förlägen ut. Han hade inte riktigt hunnit sätta sig in i händelsernas gång ännu.

Bylin reste sig, haltade fram till kassaskåpet och kom tillbaka med två hundralappar.

»Nu förstår du nog», sa han, »varför jag tog upp det här med älgen. Om vi skulle bli släkt, du och jag, och du går in i firman, så duger det inte med denna här skjutningen.»

»Nä visst», sa Oscar. »Skjutningen förresten! Vad i helvete menar du med det?»

»Lugna dig nu! Jag tror ju inget. Men det duger inte, att folk pratar om dig. Det var det jag ville säga. Fabriken har gott

anseende och... ja, det ena med det andra. Så kunde du lova mig, att inte... jag menar, om du lagade så att folk slutade med sitt prat... det skulle vara bra och rekordligt av dig. Förstår du hur jag ser saken?»

»Ja», sa Oscar motvilligt.

»Och så ge dig inte i lag med Bosseldalarn mer. Han är inget sällskap för dig. Han skämmer ut sig. Du får lova mig att inte visa dig med honom heller.»

Oscar lovade.

Sedan följde Bylin med ut på gården och övervakade själv att takspånorna ordentligt lastades på Oscars vagn.

Men när han satt uppe på kontoret igen, kände han sig illa till mods. Nu hade han äntligen kommit fram med vad han så länge haft på hjärtat och det var en lättnad, men han tyckte ändå, att han burit sig dumt åt. Hade han inte kunnat komma undan billigare? Oscar Rosenlund som disponent... Det var ju för gale. Näja, han skulle inte få mycket att säga till om. Och liten lön förstås, riktigt liten. De tvåhundra kronorna kunde han dra av på den. Det blev nog bra som det var i alla fall. Och nu skulle det ju bli klart med hans giftermål.

Esaïas Bylin kliade sig i huvudet och försökte ordna sina förvirrade tankar. Han hade inte haft någon ordning i dem på sista tiden. Inte var det precis kärleken, som kommit till honom, men märkliga ting hade ändå skett.

Ensam hade Bylin haltat omkring i Digerberg i alla år. Sin lilla fabrik hade han utvidgat och skött med framgång — nu sysselsatte den elva man. Pengar hade strömmat in jämnt och stadigt. Men sin ensamhet hade han inte haltat ifrån. Folk hade han nog omkring sig, men det fanns ingen som stod honom nära, inte ens bland församlingens bröder och systrar. Han kände alltid avundsjukans kyla, och han hade för sig att det ständigt talades illa om honom på hans rygg. Och det gjorde det kanske också. För inte hade han just bidragit till att det fanns någon som talade väl.

Så hade åren gjort honom till en misstänksam entöring. Hans tunga kroppshyddä och besvärliga lyte var inte ägnade att göra hans syn på livet ljusare. Att alla sprungit ifrån honom i hans barndom, det hade han nog tagit igen, men grämsen satt kvar ändå och underlägsenheten. Det var därför han nu, när han funderade på att gifta sig, inte vågade tänka på de flickor, som bäst skulle passat hans ställning. Det föll honom på något sätt inte in. Instinktivt drogs han till en som han förstod inte skulle kunna sätta sig upp emot honom. På Karin Rosenlund hade hans val fallit. Karin Rosenlund, som var den fattigaste flickan i Digerbergs by. Men frisk och stark och arbetsför förstås och vacker att se på. Fast det brydde sig ju inte Esaïas Bylin om. Han tillät inte några köttliga lustar regera sitt sinne. Han ville det åtminstone inte. Och ändå, hur han gått där och spekulerat, hade han kommit att längta allt starkare efter Karin, efter just hennes unga kropp. Och det ömsom glädde och oroade honom.

Nu var i alla fall hans ord sagt, nu skulle det bäras fram.

När Oscar Rosenlund körde hem, funderade han på hur han skulle berätta nyheten, så att den blev mest verkningfull. Och han tänkte på det nya liv han nu skulle komma att föra, och vilken sjusabla märklig karl han egentligen var.

Men han kom liksom av sig i sina funderingar, då han svängde runt lagårdshörnet och fick se Bosseldalarn sitta ute på trappan. Bosseldalarn måste han ju rent av säga upp bekantskapen med, och det var han inte glad åt. Han spände ifrån och ställde in hästen i stallet. Sedan gick han långsamt fram till gårdstrappan där Bossel satt i lugn och ro.

»Vad gör du här?» sa han. Det var närmast en retorisk fråga, och Bosseldalarn svarade inte heller på den. Han svarade bara på det allra nödvändigaste. Han visste precis, att Oscar visste, varför han satt där. De hade avtalat, att de skulle ge sig ut igen någon av de närmaste dagarna. Tiden var lämplig nu. Snart kom snön, då lämnade man spår efter sig, och det kunde inträffa förgärliga saker.

»Det är nog inte lönt du väntar på mig», sa Oscar. »Det blir inget jaga mer för mig.»

Bosseldalarn sa ingenting. Han såg lite undrande på Oscar, och hans små kysande ögon var vänliga och blida.

»Det är nog bäst du går härifrån, Bossel. Du får ge dig ut ensam hädanefter. Jag kommer inte med!»

Men Bossel satt lugnt kvar. Han satt mitt i trappan och stängde vägen för Oscar, som förlorade tålmodet till sist.

»Det är slut med jaga», skrek han. »Jag blir inte med. Aldrig mer. Hör du!»

Bosseldalarn ruskade på huvudet, han såg deltagande på sin vän. Så sa han med sin låga, antoniga röst:

»Nästa vecka har vi snö.»

»Det ger jag fan i», sa Oscar, gick förbi honom in och stängde dörren efter sig.

Maria stod och bakade vid köksbordet, Karin hjälpte henne. Oscar sa ingenting på en stund, han hade inte funnit de rätta orden. Det var Maria som började i stället: »Han, Bosseldalarn, har suttit här hela dan», sa hon. »Kan du inte köra iväg honom?»

»Det har jag gjort.»

Maria vände sig om och såg förvånad på mannen.

»Jag sa ifrån, att jag inte ville se honom mer», fortsatte Oscar värdigt. »Det duger inte att han hänger här jämt.» Oscar rätade på sig och var tjock i rösten, men han kände sig olustig innerst inne. »Här ska bli annan ordning hädanefter», fortsatte han, och smällde upp de två hundralapparna på bordet. Först hade han tänkt visa bara den ena, men det gjorde sig onekligen bättre med två, och han skulle ju snart få fler. Han talade värdslöst om, att nu skulle han bli disponent för Bylins fabrik. Bylin behövde en karl som kunde sköta den.

De andra trodde honom inte. Maria kom fram för att känna om han luktade brännvin. Men när han berättade om Bylins frieri, trodde de. Karin trodde genast. Nu förstod hon, varför Bylin varit så konstig mot henne sista tiden. Hon hade anat det värsta, men ändå hade hon aldrig kunnat föreställa sig, att det var giftermål han tänkte på. Den där gamla halta gubben. Hon kände det som en förolämpning. Det sa hon också. Hon sa sina föräldrar, att hon aldrig i livet ville ha Esaïas Bylin.

Oscar tänkte säga henne några sanningsord, men Maria förekom honom. Det tog eld i henne tvärt. Var hon alldeles tokig? Ville hon inte ha Bylin? Rikaste kar'n i Digerberg... Gammal... han! Hade han fyllt fyrtifem så inte var det mer. Nå femti då... Att han haltade... det syntes ju knappt. Nej, hon var väl spritt galen, om hon sa nej.

Maria var varm förut av baket, nu hade hon blivit alldeles röd i ansiktet. Hon jagade upp sig själv alltmer, hon jagade upp mannen också. När hon höll upp för att hämta andan, tog han omedelbart vid. Det hade inte ett ögonblick fallit honom in, att Karin kunde sätta sig på tvären. Nu blev honom plötsligt alltsammans dubbelt dyrbart. Var det verkligen Karins mening att visa sig så otacksam mot sina föräldrar, han bara frågade? Var det tacken för allt de gjort henne? Han gick inte närmare in på vad han gjort sin dotter, och han behövde det inte heller. När orden tröt honom, tog hustrun vid.

Karin hörde tyst på, till slut sa hon: »Då far jag till Stockholm och tar plats.»

»Du gör så fasen», sa Oscar. Han kände att han höll på att bli ond. Han var rädd att förgå sig, gick med långa steg mot dörren och smällde igen den efter sig.

Ute på trappan tvärstannade han. Han hade varit nära att ramla framstupa över Bosseldalarn. Bosseldalarn satt där alltjämt och väntade. Han hade tagit fram sin lilla sura snugga och rökte fridfullt i eftermiddagssoolen.

Nu tog det slut med Oscars tålmod.

»Ge dig iväg!» skrek han. »Och visa dig inte här en gång till, då händer det en olycka! Jag vill inte se dig mer...»

Bosseldalarn reste sig upp, la huvudet på sned och kisade bekymrad på Oscar. Så tassade han iväg, vände sig ännu en gång och sa stillsamt:

»Det blir snö nästa vecka.»

»Dra åt helvete, så slipper du snön!» skrek Oscar. Han stod och såg efter Bossel, som försvann bland träden på krumma ben. Han kände sig lättad och ångerfull på en gång. Han förstod inte själv varför han tagit i så hårt. Men det måste ju ske, och det var bäst först som sist. Bylin hade rätt, det gick inte an för honom att stryka omkring med Bossel. Älgen han skjutit i går, den fick vara den sista... En ovanligt stor älg var det, tolv taggar på hornen... När de hunnit ikapp honom i gryningen, sett honom skymta där ute på myren i dimman, smugit sig runt för att komma upp mot vinden och få honom inom håll. Det var jakt det där, den enda riktiga jakten. Drev och sänt förstod han sig inte på. Bara stå och vänta i ett skogsbyn. Nej, som han och Bosseldalarn gjorde... Oscar ruskade på sig. Fan ta Bosseldalarn. Han ville aldrig se honom mer.

Han gick in i köket igen. Maria läste lagen för sin dotter. Oscar hjälpte till med ett kraftord. Karin tjurade. Hellre än att ta Bylin gav hon sig till Stockholm, sa hon. Om hon så skulle gå dit. De fick väl se, menade Oscar. Nu var han säker på sin sak. Motståndet styrkte honom. Nu visste han, att han skulle bli disponent på Bylins fabrik.

Han spottade en snusbrun stråle, som fräste till i den öppna spisen. Han fick förstås sluta med att tugga snus. Röka cigarr i stället. Han hade aldrig tyckt vidare om cigarrer förut, men när han tänkte efter var det allt tusan så gott.

Oscar Rosenlund hade mycket att fundera på de närmaste dagarna. Han gick omkring med allvarsamt rynkad panna, han hade plötsligt fått ett annat sätt att röra sig, han talade med värdighet och pondus. Folk kände inte igen honom, inte ens hans närmaste gjorde det. Det var inte utan att han uppträdde högdraget. Han kommenderade och stod i hemma, tälde inga mot-sägelsor och var odräglig. Maria skulle bränt av honom ordentligt, om det inte varit nödvändigt att de höll ihop nu — höll ihop mot Karin. Henne bearbetade de med förenade krafter. Karin stod på sig, men övermakten var stor. Hotet om stockholmsresan tog inte skruv riktigt. Det var inte lätt för henne att ge sig av utan vidare, och det visste föräldrarna.

Karin började resignera. Hon försökte se saken från dess fördelaktiga sidor. Hon skulle få klä sig fint, äta god mat, styra

och ställa på en stor gård, inte arbeta själv, inte skura och diska och mjölka som hemma. Det behövde inte Esaia Bylins hustru göra. Men så fort hon tänkte på Bylin, tog det emot för henne. Allt det andra var nog bra, men Bylin kom hon inte ifrån. Han följde obönhörligt med i räkningen. Till sist vände hon sig också vid tanken på honom. Eller hon vände sig att skjuta undan den. Så gott det nu gick. Hon satt ofta och grät en skvätt för sig själv.

Oscar tänkte på sitt. Och ju mer han tänkte, desto mer omfattande blev hans planer. Han räknade med stora pengar, han skulle rusta upp gården, köpa ny radio, nytt allting. Ny bössa också. Men där stannade han plötsligt, där var den ömma punkten i hans funderingar. Det var ju inte värt att han gav sig ut och jagade längre. Det var slut med det. Han stängde resolut till om allt vad jaga hette och kastade sig med så mycket större iver in på sina övriga planer.

Det var rätt förargligt att höra honom prata. För vem som ville lyssna skröt han med sin nya värdighet. Han hade ju inte tillträtt sin anställning än, men Bylin behövde någon som kunde rycka upp fabriken, och då hade han anmodat honom. De som sprang till Bylin för att få saken dementerad, kom snopna tillbaka. Bylin måste erkänna att allt hade sin riktighet. Men han var inte nöjd med Oscars prat.

Oscars prat retade folk litet var. Förr när han kommit och skroderat och berättat sina historier, hade man kunnat skratta åt honom och tyckt att han varit rolig, men nu blev man arg. Oscar Rosenlund hade med en gång blivit så dryg. Så köpte han cigarrer i handelsboden, gick och rökte på vägen.

Inte ens Maria var nöjd med honom, fastän hon måste erkänna vilken välsignelse det var, att han ville bli en ny och bättre människa. Han var hög och värdig, skojade inte som vanligt, gick omkring och såg allvarlig och ansvarstygad ut eller fånade med att sitta i kammarn och klottra något på ett papper. Han planerade, sa han.

Han var nere och resonerade affärer med Bylin ett par dagar efter det märkliga frieriet. Bylin blev illa till mods. Oscar pratade som hade fabriken plötsligt varit hans egendom och ingen annans. Det var väl meningen, att han skulle börja som disponent nu? Jo, naturligtvis. Men hur var det med Karin? Det blev nog bra med henne, sa Oscar. Men nog hade han fått lirka med sin dotter. Se, det var ju detta med Bylins ålder, och det ena med det andra. Oscar var inte särskilt finkänslig. Men som sagt... allting ordnade sig. De enades om, att Bylin skulle komma upp och tala med Karin. På fredag, blev det bra? Om han ville komma på en tår kaffe då...

Och Oscar gick till sitt igen. Han gick och rökte cigarr, spottade ut en tobaksflaga då och då. Solen sken. Det var en klar höstdag med hög och ren luft. Björkarna stod gula i backarna, gula löv täckte marken under dem. Skogen doftade.

Oscar förstod inte sig själv — han kände sig underligt missmodig mitt uppe i allsammans.

Hemma talade han om, att Bylin skulle komma om fredag. Han såg på Karin. Hennes ögon var svullna. Han tyckte inte om att hon grät. Han gick och satte sig inne i kammarn, som han inrett till arbetsrum åt sig. Han kallade det själv så. Fast arbete hade han ju inte gjort där. Han hade inget att arbeta med. Han lekte bara som ett barn. I handelsboden hade han köpt en liten anteckningsbok, som han tänkte föra sina räkenskaper i. Han tog fram den men slängde undan den igen. Det stod på första sidan: 200 kr. Ingenting mer. Oscar förstod själv, att det var skräp till räkenskapsföring.

Han gick ut ett slag igen för att titta på det vackra vädret. Lagårdstaket borde han också ta itu med. Han hade inte kommit sig för med det ännu.

Ute på gårdstrappan satt en grå, kutig figur. Bosseldalarn satt där. Han rökte pipa, vände sig inte om, när Oscar kom ut, hälsade inte.

Oscar blev glad när han fick se honom, men så tänkte han på att han ju inte fick bli glad. Han stod tyst och grundade.

»Egentligen skulle du inte få sitta här», sa han.

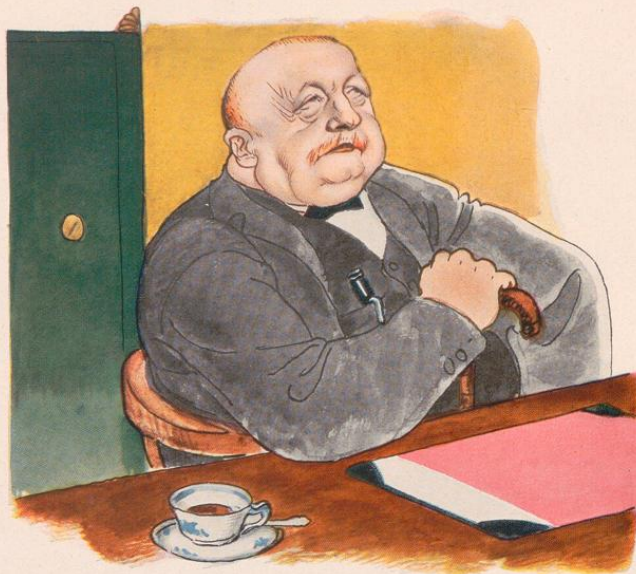
Bosseldalarn sa ingenting. Han satt lugnt kvar och rökte.

»Nu när jag är disponent för fabriken, så duger det inte att du kommer hit mer.»

Bosseldalarn vred på sig och tittade på Oscar med sina små kisande, vänliga ögon. Oscar kände sig underligt osäker. Där hade han gått och skrutit vitt och brett om sitt disponentskap, men Bosseldalarn, som inte var riktigt klok, stackarn, honom gick det inte i, det förstod han. Bosseldalarn låtsades inte ens om vad han fick höra. Han sa bara stillsamt:

»Det var grant med fågel uppe vid Svarttjärn i går. Grant med fågel. Fast på fredag har vi snö...»

Oscar gick in igen utan att säga något. Det tjänade ingenting

»Det är en sak jag ville tala med dig om, Oscar, men du får inte ta illa opp.»

till att resonera med Bosseldalarn. Han var ju nu en gång litet konstig. —

På fredag kom Bylin, och snön kom. Det snöade på Bylins bil, som stod utanför Rosenlunds trappa. Det bjöds på kaffe och pratades — inte särskilt livligt. Esaia Bylin hade aldrig varit någon fruntimmerskarl, han kände sig förlägen och osäker. Han kände, att det inte räckte bara med pengar, och det tog modet ifrån honom, rubbade alla hans cirklar. Karin satt och såg trumpen ut. Oscar var inte heller på vidare gott humör. Han envisades med att prata bara om fabriken. Han ville börja nu, var det inte meningen så? Jo visst, men just för tillfället var det liksom litet stagnation, det bråskade inte.

Maria trugade och fjäskade. Oscar tyckte, att hon apade och gjorde sig till alldeles för mycket. Esaia Bylin var väl ingen att fjäska för. Maria var förtvivlad över att hennes blivande svärson inte doppade tillräckligt av hennes hembakade bröd.

När Bylin blivit ensam med Karin efter kaffet och fått tala ut med henne, kom han sig inte för med att kyssa henne, som han på förhand räknat ut att han borde göra. Det skulle ju förstås varit en eftergift åt den köttliga lustan, fast det hörde allt till ändå. Men det blev som sagt inte av. Han tog bara Karin i hand, och de bestämde att nästa fredag skulle de fara och ta ut lysning.

Så linkade Esaia Bylin ut till sin bil, som surrade till på gårdsplanen och försvann i snöryan.

Karin satt i fönstret och såg ut. Nu skulle vintern komma. Men den kom inte.

Snön låg kvar några dagar våt och lös, låg liksom och tvekade, så smälte den bort igen. Marken var bar på nytt, granarna stod med nytvättade grenar, höstlöven låg blanka.

Oscar Rosenlund gick omkring och gjorde inte ett handtag. Han stegade runt i köket och rökte cigarr, klev ut på backen ett tag, slängde cigarren, la in en nypa snus bakom oxeltänderna, spottade ut snuset och kom in och såg moloken ut. Så skränade han en stund om sina stora planer men inte med riktig övertygelse, föreföll det. Inte på samma frejdiga sätt som när han ljög ihop sina vanliga historier.

Karin tjurade hon också. Ibland sa hon: »Jag tror jag far till Stockholm i alla fall.»

Bara Maria gick och såg nöjd ut. Oscar tyckte, att det hade hon ju alla skäl till. Och ändå retade det honom. Han grälade på henne ibland. Han var sig inte lik.

Inte sov han riktigt om nätterna heller. Han hade affärer att tänka på, sa han. Han drömde att han satt vid ett stort skrivbord och ringde i telefon.

Så gick han ned till Bylin en dag i veckan och menade, att nu var det tid för honom att börja. Men Bylin skrattade på sitt gudsnådeliga sätt och tyckte, att nu stod ju bröllopet snart för dörren, så affärerna fick vara.

Oscar rökte inte cigarr, när han gick hem den kvällen. Han tuggade snus.

Egentligen var han underlig dagarna som följde, verkade rent

(Forts. på sid. 46.)